

V Bruselu dne 18.9.2020
COM(2020) 565 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025

Je třeba mluvit o rasismu a je třeba jednat. Kde nechybí vůle, je možná změna. Vážím si toho, že žijí ve společnosti, která rasismus odsuzuje, ale musíme jít dál. Motem naší Evropské unie je: „Jednotná v rozmanitosti“. Naším úkolem je dostát těmto slovům a tomu, co znamenají.

Předsedkyně Evropské Komise von der Leyenová, proslov v Evropském parlamentu, 17. června 2020

1. Úvod: jak dostát slovům „Jednotná v rozmanitosti“

Diskriminace na základě rasy nebo etnického původu¹ je v Evropské unii zakázána. Přesto však v naší společnosti přetrvává. Nestačí být proti rasismu, je nutné se mu aktivně postavit.

Rasismus² společnosti škodí mnoha různými způsoby. Především je příčinou diskriminace, které čelí mnoho lidí žijících v Evropě, která omezuje jejich lidskou důstojnost, jejich životní příležitosti, prosperitu, životní podmínky a často i osobní bezpečnost. Diskriminace též znamená nedodržování základních evropských hodnot. Všichni v EU by měli mít možnost požívat svých základních práv a svobod a s nimi i rovnoprávného zapojení do společnosti, bez ohledu na svůj rasový³ nebo etnický původ⁴. Naše společenská, politická i hospodářská síla vychází z naší jednoty v rozmanitosti – a rasismus oslabuje nás všechny. EU může a musí dělat víc pro zajištění rovného zacházení a rovnosti pro všechny.

Nacházíme se v kritickém bodě. Více než polovina Evropanů se domnívá, že je diskriminace v jejich zemi široce rozšířená⁵. Nelze přehlížet rozpor mezi naším vyznáváním rovnosti a skutečností hluboce zakořeněného rasismu, naléhavě nám ho připomíná celosvětové hnutí „Black Lives Matter“. Nastal čas přiznat si rozšířenost rasismu a rasové diskriminace, zakročit proti nim a zvážit, jak se lze do boje proti nim zapojit na místní, národní, unijní i mezinárodní úrovni. EU stojí na základech rozmanitosti a na podpoře pluralitní společnosti, tolerance a nediskriminace: jednat tak musíme nejen z odpovědnosti, ale také abychom se nezpronevěřili našim hodnotám. S prosazováním hodnot musíme začít sami u sebe, v naší vlastní instituci. Komise podnikne kroky, které povedou k výraznému zvýšení míry rozmanitosti jejich zaměstnanců a zajistí, aby všichni mohli stejnou měrou prosperovat a přispívat.

Rasismus existuje v různých podobách. Zjevné projevy individuálního rasismu a rasové diskriminace jsou nejsnáze rozpoznatelné. Rasový nebo etnický původ až příliš často slouží jako základ diskriminace – pandemie COVID-19 a důsledky teroristických útoků jsou jen posledními případy, kdy byla vina nespravedlivě směřována proti osobám na základě jejich rasového nebo etnického původu. Lidé asijského a afrického původu, muslimové, Židé a Romové, ti všichni byli terčem nesnášenlivosti. Jiné, méně explicitní formy rasismu a rasové diskriminace, například ty, které jsou založeny na nevědomé předpojatosti, však mohou být neméně škodlivé. Rasistické a diskriminační chování může být zakotveno v sociálních,

¹ Přímá a nepřímá diskriminace na základě rasy nebo etnického původu je definována v článku 2 směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (dále jen „směrnice o rasové rovnosti“).

² Podle definice Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti, která je součástí Rady Evropy, se za rasismus považuje „přesvědčení, že lze na základě rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, národnosti, národnostního či etnického původu ospravedlnit nenávisť k osobě nebo skupině osob, nebo představa nadřazenosti osoby nebo skupiny osob“.

³ Použití pojmu „rasový původ“ neznamená schválení teorií, které se pokoušejí určit existenci různých lidských ras.

⁴ K problematice etnicity viz rozsudek ze 16. července 2015, *ČEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, bod 46.

⁵ Eurobarometr 2019; Diskriminace v EU.

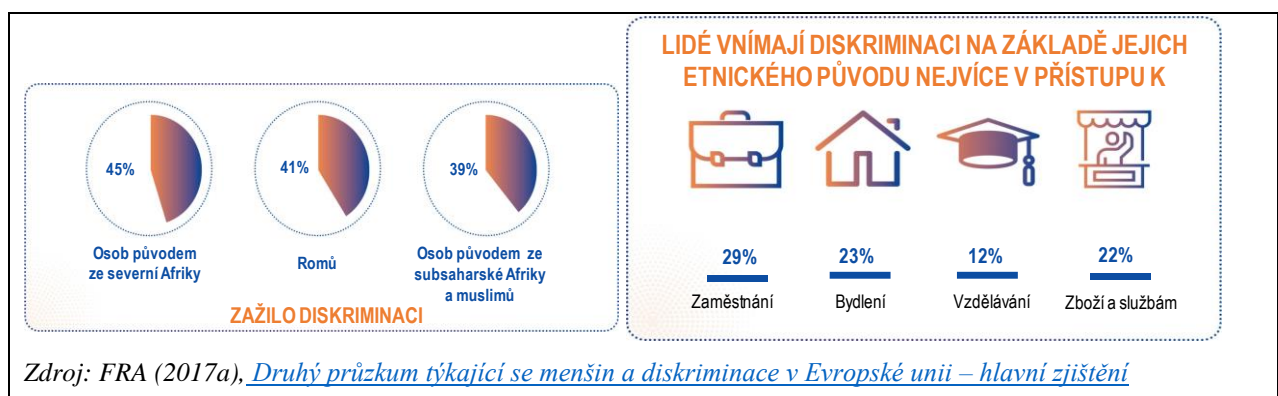
finančních a politických institucích, odkud ovlivňuje mocenské nástroje a tvorbu politik. Tento strukturální rasismus klade občanům překážky, které se nezakládají na ničem jiném, než na jejich rasovém nebo etnickém původu. Lidé zasažení rasismem mohou každý den cítit jeho dopad na jejich přístup k zaměstnání, zdravotní péči, bydlení, financování nebo vzdělávání i na projevy násilí.

Existují různé formy rasismu – například vůči osobám černé pleti, vůči Romům, Židům a osobám asijského původu, nebo rasismus související s náboženským vyznáním nebo přesvědčením, například nenávisť vůči muslimům. Všechny z těchto forem rasismu mají společné to, že na základě předsudků zpochybňují hodnotu člověka. Kromě náboženského vyznání nebo přesvědčení se k rasismu může přidávat také diskriminace a nenávisť na základě jiných faktorů, mezi které lze započítat diskriminaci na základě pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení nebo vůči migrantům. Je nutné tuto skutečnost zvážit intersekcionalním přístupem⁶.

Evropská unie má právní nástroje a komplexní politiku pro budování skutečné Unie rovnosti. Ta se nyní posiluje v konkrétních oblastech rovnosti⁷. Komise tyto tematicky zaměřené snahy doplní předložením zastřešující strategie, aby tak zajistila účinné uplatňování Listiny základních práv Evropské unie napříč členskými státy a aby se práva, která z této listiny vyplývají, včetně rovnosti a nediskriminace, stala pro všechny skutečností.

Tento akční plán stanoví řadu opatření, která podpoří naše aktivity, posílí postavení osob s menšinovým rasovým nebo etnickým původem a propojí aktéry na všech úrovních ve společném úsilí o účinnější řešení rasismu a budování života bez rasismu a diskriminace pro všechny.

2. Rasismus ze strany jednotlivců – jak bojovat proti škodám způsobených lidem a společnosti

⁶ Podle článku 10 Smlouvy o fungování EU se „Unie při vymezování a provádění svých politik a činností zaměřuje na boj proti jakékoliv diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace“. Evropský institut pro rovnost žen a mužů definuje „intersekcionalitu“ jako „analytický nástroj pro zkoumání a pochopení způsobů, jimiž se hledisko pohlaví a genderu prolíná s ostatními osobními vlastnostmi či identitami, a reagování na tyto způsoby prolínání a zkoumání, jak toto prolínání přispívá ke konkrétním zkušenostem dané osoby s diskriminací“. Tato definice se bez rozdílu vztahuje na jakoukoli formu diskriminace.

⁷ Patří mezi ně sdělení [Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025](#), COM(2020) 152 final, jakož i cílené přístupy na podporu rovnosti Romů a LGBTI+, které budou následovat letos na podzim. Kromě toho se na rok 2020 plánuje akční plán EU pro integraci a začlenění a na rok 2021 jsou naplánovány nová strategie v oblasti práv osob se zdravotním postižením a činnosti k potlačování antisemitismu.

Agentura EU pro základní práva (FRA) provedla širokou škálu průzkumů, které poukázaly na **vyšokou míru diskriminace v EU**⁸. Tyto průzkumy označily oblasti života, v nichž je rasová diskriminace nejsilněji pocíťována.

Diskriminace na trhu práce je problémem nejen při hledání zaměstnání, ale také na samotném pracovišti, kde se 22 % respondentů cítí diskriminováno kvůli svému etnickému nebo přistěhovaleckému původu.

Spouštěči diskriminace při hledání nájmu nebo snaze o koupi bytu nebo domu byla jména (44 %), následovaná barvou pleti nebo fyzickým vzhledem (40 %) a občanstvím (22 %). Pokud jde o **přístup ke zboží a službám** (veřejná správa, veřejná doprava, obchody, restaurace atd.), byli nejvyšší míře diskriminace vystaveni Romové (28 %) a lidé severoafrického původu (27 %). Rasová diskriminace byla méně rozšířená v oblasti **zdravotní péče** (3 % v minulém roce), i když s velkými rozdíly mezi různými skupinami: diskriminace byla nejvyšší u Romů (8 %), kteří také mají ve srovnání s obecnou populací nižší střední délku života.

Údaje z průzkumů rovněž ukazují, že pravděpodobnost **zastavení policií** se též různí, pokud je vzat v potaz rasový původ. Ze 14 % dotázaných, kteří uvedli, že byli v minulém roce policií zastaveni, 40 % vnímalo, že jejich poslední zastavení policií bylo způsobeno jejich etnickým nebo přistěhovaleckým původem.

Celkem 3 % respondentů označila, že se za poslední rok setkala s **rasově motivovaným násilím** a dalších 24 % se ve stejném období setkala s **rasově motivovaným obtěžováním**⁹. Téměř polovina (47 %) židovských respondentů se obává, že se stane obětí antisemitského verbálního urážení nebo obtěžování, zatímco více než třetina (40 %) se obává fyzického napadení ve veřejném prostoru¹⁰. **Násilí a obtěžování motivované nenávistí** však často zůstávají neoznámeny. Informace z průzkumu agentury FRA o lidech afrického původu například ukazují, že téměř dvě třetiny (64 %) obětí rasově motivovaného násilí poslední incident, se kterým se setkali, nenahlásili polici ani jiné organizaci nebo službě¹¹.

2.1 Jak bojovat proti rasismu a rasové diskriminaci prostřednictvím právních předpisů: přezkum a další kroky

Dnes jsou opatření v boji proti diskriminaci, rasismu, xenofobii a dalším druhům nesnášenlivosti na evropské úrovni založena na zavedeném právním rámci EU. Vycházejí z řady ustanovení Smluv¹², jakož i z obecných zásad nediskriminace a rovnosti, které byly rovněž potvrzeny v Listině základních práv EU¹³.

Ačkoliv boj proti rasismu vyžaduje rozhodné kroky v mnoha oblastech, ochrana poskytovaná zákonem má zásadní význam. Komplexní systém ochrany před diskriminací vyžaduje především účinné prosazování právního rámce, aby se zajistilo dodržování individuálních práv a povinností v praxi. Je nutné také zajistit, aby v této ochraně nebyly mezery. Nedávné události poukazující na rasové napětí vyvolaly obavy, že právní ochrana proti rasové a

⁸ Údaje v rámečku obsahují tyto průzkumy agentury FRA: [Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii – hlavní zjištění \(2017\)](#); [Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii. Muslimové – Vybraná zjištění \(2017\)](#); [Zkušenosti s antisemitismem a jeho vnímání – Druhé šetření týkající se diskriminace a zločinů z nenávisti proti Židům v EU \(2018\)](#); [Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii - Vybraná zjištění \(2016\)](#); [Being Black in the EU \(2018\) \(Jak se lidem černé pleti žije v EU\)](#).

⁹ FRA: [Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii – hlavní zjištění \(2017\)](#).

¹⁰ FRA: [Zkušenosti s antisemitismem a jeho vnímání – Druhé šetření týkající se diskriminace a zločinů z nenávisti proti Židům v EU \(2018\)](#).

¹¹ FRA: [Being Black in the EU \(Jak se lidem černé pleti žije v EU\) \(2018\)](#).

¹² Články 2 a 10 Smlouvy o EU, článek 19 a čl. 67 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹³ Zejména články 20 a 21.

etnické diskriminaci není účinně prováděna. To rovněž souvisí s obavami ohledně vztahu mezi donucovacími orgány a menšinami (viz níže v oddíle 2.2).

Komise provede **důkladné posouzení** stávajícího právního rámce s cílem určit, jak dále zlepšit jeho provádění, zda je i nadále vhodný pro daný účel a zda neobsahuje nedostatky, které je třeba odstranit. Toto posouzení bude čerpat z probíhajícího sledování toho, jak jsou prováděny a uplatňovány právní předpisy EU, zejména pak z pravidelného dialogu s členskými státy a z pravidelné zprávy o implementaci směrnice o rasové rovnosti. Pro určení změn nezbytných pro dosažení co největšího účinku akce EU bude zásadní zpětná vazba od zúčastněných stran, zejména pak od těch, které se zabývají obavami osob zasažených rasismem a rasovou diskriminací.

Směrnice o rasové rovnosti a orgány pro rovné zacházení

Směrnice o rasové rovnosti¹⁴ utvářela právní ochranu proti diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu po více než dvacet let. Zakazuje přímou a nepřímou diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu v oblastech zaměstnání a výdělečné činnosti, vzdělání, sociálního zabezpečení včetně zdravotní péče, sociálních výhod, přístupu k veřejně dostupným službám a zboží, včetně ubytování. Komise v posledních letech důkladněji **sledovala její provádění**. Zvláštní důraz kladla na diskriminaci romských dětí v oblasti vzdělávání. V roce 2021 Komise **podá zprávu o uplatňování této směrnice¹⁵, na což případně nejpozději během roku 2022 naváže další legislativou**. Tato zpráva vyhodnotí, jakým způsobem se lze poučit z dosavadního provádění uvedené směrnice, a označí případné nedostatky: jednou z oblastí, kterým bude nutné věnovat pozornost v souvislosti s případnou novou legislativou, je **prosazování práva¹⁶**. Zpráva rovněž pomůže jako zdroj informací pro stanovení priorit pro **řízení o nesplnění povinnosti** se zásadním dopadem.

Směrnice požaduje, aby všechny členské státy určily orgán, který bude poskytovat nezávislou pomoc obětem diskriminace, bude podporovat rovnost, provádět nezávislé průzkumy a vydávat nezávislé zprávy a doporučení. Tyto **orgány pro rovné zacházení** mají zásadní význam pro to, aby jednotlivci a skupiny, které čelí diskriminaci, mohli plně požívat svých práv: měly by být schopny účinně plnit úkoly, které jim byly svěřeny právními předpisy EU. V otázkách míry pravomocí a fungování těchto orgánů pro rovné zacházení však ponechává právo EU členským státům volnost. To vede k velkým rozdílům mezi jednotlivými vnitrostátními orgány působícími v této oblasti. Komise se tyto rozdíly snažila zmírnit doporučením ohledně standardů pro orgány pro rovné zacházení v roce 2018¹⁷. **Úloha a nezávislost orgánů pro rovné zacházení** a možná potřeba nových **právních předpisů k posílení úlohy těchto orgánů** budou důležitými tématy zprávy pro rok 2021.

Komise rovněž vybízí členské státy, aby na vnitrostátní úrovni v souladu s doporučením ohledně standardů pro orgány pro rovné zacházení a se svými vnitrostátními procesními pravidly podpořily vedení **strategických soudních sporů¹⁸**. Strategické soudní spory mají

---

¹⁴ Směrnice Rady 2000/43/ES.

¹⁵ Tato zpráva bude představena společně se zprávou o směrnici Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

¹⁶ Viz oddíl 2.2 o boji donucovacími orgány proti diskriminaci.

¹⁷ Doporučení Komise (EU) 2018/951 ze dne 22. června 2018 o normách pro orgány pro rovné zacházení.

¹⁸ Strategické soudní spory se používají k výběru vhodných případů („zkušebních případů“), které se předkládají soudu za účelem dosažení konkrétního výsledku. Záměrem je, aby tato soudní řízení měla pozitivní širší dopad na právní předpisy a rozvoj politik, ale také aby tvořila precedent pro výsledek v podobných případech.

klíčový význam pro zvyšování povědomí veřejnosti a pro dosažení pokroku v oblasti vyjasňování a ochrany lidských práv.

V současné době se antidiskriminační právní předpisy EU mimo oblasti zaměstnání, povolání a odborné přípravy vztahují pouze na pohlaví a rasový nebo etnický původ¹⁹. Neexistuje horizontální přístup, který by zahrnoval diskriminaci na všech základech. V zájmu odstranění nedostatků v ochraně před všemi formami diskriminace bude Komise i nadále podporovat pokrok směrem k požadované jednomyslnosti v Radě při přijímání jejího **návrhu z roku 2008 na zavedení rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci**²⁰.

Rámcové rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii a další právní prostředky k boji proti rasismu

Cílem **rámcového rozhodnutí o boji proti rasismu a xenofobii prostřednictvím trestního práva**²¹ je zajistit, aby závažné projevy rasismu a xenofobie byly v celé EU trestány účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi. Účinné provádění tohoto nástroje je klíčové pro zajištění toho, aby se nenávisným výrokům a trestným činům z nenávisi dostalo účinné reakce prostřednictvím trestního práva a aby obětem trestných činů byla uznána a zajištěna účinná náprava. Toto rámcové rozhodnutí doplňuje **směrnice o právech obětí**²², jejímž cílem je mimo jiné zajistit spravedlnost, ochranu a podporu obětem trestných činů z nenávisi a nenávisných výroků.

Od roku 2014²³ sleduje Komise provádění uvedeného rámcového rozhodnutí v právních systémech členských států EU. Ohledně toho, do jaké míry vnitrostátní trestní zákoníky správně kriminalizují nenávisné výroky a trestné činy z nenávisi, existují vážné obavy. Komise bude především usilovat o zajištění **úplného a správného provedení a uplatňování** rámcového rozhodnutí v celé EU, zejména v těch případech, kdy definice nenávisných výroků nebo kriminalizace trestných činů z nenávisi nejsou správně provedeny do vnitrostátního práva, a v nutných případech zahájí řízení o nesplnění povinnosti.

Rasismus se projevuje také on-line. Rámcové rozhodnutí vyžaduje, aby členské státy kriminalizovaly veřejné podněcování k násilí nebo nenávisi na základě barvy pleti, náboženského vyznání, původu nebo národnostního či rasového či etnického původu, a to i v případech, kdy jsou spáchány on-line. Množství **nezákonných nenávisných výroků na**

¹⁹ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ; Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.

²⁰ KOM (2008) 426 v konečném znění.

²¹ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva. To vyžaduje, aby členské státy kriminalizovaly veřejné podněcování k násilí nebo nenávisi na základě rasy, barvy pleti, náboženského vyznání, původu nebo národnostního či etnického původu (včetně takového jednání prostřednictvím internetu).

²² Směrnice 2012/29/EU vyžaduje, aby členské státy zajistily spravedlivé a nediskriminační zacházení s oběťmi trestného činu, se zvláštní pozorností věnovanou obětem trestných činů spáchaných z nenávisi nebo motivovaných snahou o diskriminaci. Viz dokument z roku 2017 o klíčových zásadách podpory obětí, propojení mezi směrnicí o právech obětí a ochranou poskytovanou před trestnými činy z nenávisi, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48874

²³ Dne 1. prosince 2014 získala Komise pravomoc dohlížet na provádění rámcových rozhodnutí členskými státy, včetně tohoto nástroje. Viz též zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě z roku 2014 o provedení rámcového rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva (COM(2014) 27 final).

internetu se však neustále zvyšuje a nenávistné rasistické výroky jsou běžné²⁴. Před čtyřmi lety Komise zavedla kodex chování pro boj proti nezákonným nenávistným projevům on-line, v rámci kterého se platformy IT dobrovolně zavázaly k přezkumu a v případě potřeby k odstranění nezákonného obsahu nenávistných projevů²⁵. Ačkoli podle pátého hodnocení dosáhl kodex chování při odstraňování nenávistných projevů on-line značného pokroku²⁶, platformy musí dále pracovat na zlepšení transparentnosti a zpětné vazby pro uživatele. Komise bude s IT společnostmi i nadále spolupracovat a rozšíří toto úsilí na další platformy sociálních médií, včetně těch, které jsou používány převážně dětmi a dospívajícími, a bude též nadále podporovat praktické kroky v boji proti nenávistným výroky on-line a podporovat přijetí rozmanitosti.

Dalším krokem bude **akt o digitálních službách**, který zvýší a zharmonizuje povinnosti on-line platforem a poskytovatelů informačních služeb a posílí dohled nad politikami v oblasti obsahu platforem v EU²⁷. Mezi zvažované možnosti patří povinnost zavést systémy oznamování a přijímání opatření, jakož i povinnosti týkající se podávání zpráv a transparentnosti vyžadující, aby platformy poskytovaly informace o způsobu nakládání s nezákonnými nenávistnými výroky. Podpořily by se tím nejen politiky moderování obsahu, které chrání svobodu projevu on-line, ale též by to poskytlo základ pro shromažďování údajů o rozsahu a typech rasistických nenávistných výroků on-line, což by občanské společnosti a tvůrcům politik pomohlo formulovat politiky účinně zaměřené na rasismus.

Komise pod záštitou internetového fóra EU spolupracuje s členskými státy a internetovými společnostmi na referenčním seznamu zakázaných násilných extremistických symbolů a skupin, které lze dobrovolně používat jako podklady pro politiky moderování obsahu. Má být představen na ministerském zasedání internetového fóra EU v prosinci 2020.

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách²⁸ stanoví požadavky na ochranu uživatelů mediálních služeb a platforem na sdílení videonahrávek před podněcováním k násilí a nenávisti a též před diskriminačními audiovizuálními obchodními sděleními. Požaduje též po platformách na sdílení videonahrávek, aby přijaly vhodná opatření k ochraně uživatelů před rasistickým a xenofobním obsahem.

Je třeba zdůraznit, že veškerá opatření, která omezují právo na svobodu projevu, musí v příslušných případech splňovat požadavky stanovené články 11 a 52 Listiny základních práv a ústavní tradice členských států.

Komise si stanovila tyto úkoly:

²⁴ Průzkum Eurobarometru provedený v roce 2016 ukázal, že téměř polovina lidí, kteří se účastní on-line diskusí, se do účasti na těchto on-line diskusích zdráhá zapojit kvůli nenávisti a vyhrožování: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/media-pluralism-and-democracy-special-eurobarometer-452>

²⁵ Zkušenosti získané prostřednictvím kodexu chování Komise využila při přípravě doporučení ze dne 1. března 2018 o opatřeních pro účinný boj proti nezákonnému obsahu online (C(2018) 1177).

²⁶ Podle posledního monitorování zveřejněného Komisí v červnu 2020 společnosti působící v oblasti informačních technologií posuzují 90 % označeného obsahu do 24 hodin a odstraňují 71 % obsahu považovaného za nezákonné nenávistné výroky. Další podrobnosti, včetně důvodů, na kterých se zakládají nahlášené nenávistné projevy, jsou k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/codeofconduct_2020_factsheet_12.pdf

²⁷ Sdělení **Formování digitální budoucnosti Evropy** – COM(2020) 67.

²⁸ Směrnice (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). Směrnice podporuje využívání koregulace a samoregulace v rozsahu povoleném právními systémy členských států.

- podat zprávu o provádění směrnice o rasové rovnosti v roce 2021,
- předložit do roku 2022 veškeré právní předpisy potřebné k řešení nedostatků, včetně posílení úlohy a nezávislosti orgánů pro rovné zacházení,
- zajistit úplné a správné provedení a uplatňování rámcového rozhodnutí o rasismu a xenofobii v celé EU, mimo jiné prostřednictvím řízení o nesplnění povinnosti.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- zajistily, aby bylo právo EU v členských státech plně provedeno a řádně uplatňováno.
- urychleně dosáhly dohody o návrhu Komise z roku 2008 na zavedení rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

2.2 Nad rámec právních předpisů EU – jak lze dál bojovat proti rasismu v každodenním životě

Boj proti diskriminaci ze strany donucovacích orgánů

Účinná policejní práce a respektování základních práv se vzájemně doplňují. Donucovací orgány jsou klíčovými aktéry, kteří zajišťují dodržování práva a zajištění bezpečnosti. Pro boj proti rasismu mají uznání rozmanitosti a zajištění spravedlivého vymáhání práva zásadní význam. Stále však přicházejí nové zprávy o diskriminaci: agentura FRA zahrnuje do svého výzkumu nezákonné profilování a policejní činnost²⁹. Taková diskriminace může poškozovat důvěru v instituce a vést k dalším negativním výsledkům, jako například k nedostatečnému oznamování trestných činů a odporu vůči orgánům veřejné moci.

Agentury EU, jako jsou agentura FRA a agentura pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), již svými zdroji významně přispěly³⁰ k posílení schopnosti členských států zajistit, aby státní subjekty dodržovaly základní práva a zásady, zejména v oblasti nediskriminace. Ke stejnému cíli též přispěly mezinárodní organizace³¹.

Příslušníci donucovacích orgánů běžně a oprávněně využívají profilování k prevenci, vyšetřování a stíhání trestných činů. **Profilování, které vede k diskriminaci**³² na základě zvláštních kategorií osobních údajů, jako jsou údaje odhalující rasový nebo etnický původ, je

²⁹ Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii – hlavní zjištění (2017).

³⁰ Viz například přehled zdrojů a iniciativ na podporu vzdělávacích programů věnujících se trestným činům z nenávisli v členských státech EU, který je k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43147

³¹ Rada Evropy; Úřad pro demokratické instituce a lidská práva v rámci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).

³² Součástí „profilování“ je kategorizace osob podle jejich (vnímaných) osobních charakteristik, které může zahrnovat rasový nebo etnický původ, barvu pleti, náboženské vyznání nebo státní příslušnost. I když policisté mohou tyto charakteristiky při zadržení jednotlivce vzít v potaz, nemohou k tomu použít žádnou z těchto charakteristik jako jediné nebo hlavní kritérium. Profilování, které je založeno výhradně nebo převážně na jedné nebo více chráněných vlastnostech, představuje přímou diskriminaci, a proto porušuje práva a svobody jednotlivce a je nezákonné (FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#) (Příručka prevence nezákonného profilování dnes a v budoucnosti)).

však nezákonné³³. V červenci 2020 Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti, která je součástí Rady Evropy, varovala konkrétně před rasovým profilováním³⁴.

Komise bude členské státy prostřednictvím skupiny na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti podporovat v předcházení diskriminačním postojům v oblasti vymáhání práva a v rozvoji dovedností nezbytných pro vyšetřování a stíhání trestných činů z nenávisti a pro zajištění spravedlivého a přiměřeného zacházení s oběťmi³⁵. Součástí této podpory bude mapování hlavních nedostatků a potřeb v členských státech EU a odborná příprava k odhalování a stíhání trestných činů z nenávisti. Agentura FRA bude vyzvána, aby shromažďovala a šířila osvědčené postupy podporující **spravedlivou policejní práci** vycházející z její stávající příručky odborné přípravy³⁶ a příručky o předcházení nezákonnému profilování³⁷. Rovněž by měla pokračovat ve shromažďování a zveřejňování údajů o postojích policie vůči menšinám. Agentura CEPOL by měla posílit práci na komplexních vzdělávacích balíčcích zabývajících se lidskými právy, etikou a rasismem a měla by též usilovat o zlepšení povědomí o spravedlivé a inkluzivní policejní práci mezi příslušníky policie na střední a vyšší úrovni a mezi zástupci donucovacích orgánů³⁸.

Závažnou překážkou pro prosazování práva a tvorbu politik je **nedostatečné oznamování trestných činů z nenávisti s rasistickým motivem**.³⁹ Nedávno vypracovaná strategie EU pro práva obětí⁴⁰ uznává, že oběti trestných činů náležejících ke znevýhodněným nebo zranitelným komunitám nebo menšinám mohou mít nízkou důvěru ve veřejné orgány, což jim brání v oznamování trestné činnosti. Jednou z pěti klíčových priorit strategie je bezpečné prostředí, v němž oběti hlásí trestnou činnost. Rozmanitost zaměstnanců donucovacích orgánů a inkluzivní policejní práce mohou posílit úroveň důvěry v donucovací orgány, a tím zlepšit oznamování trestné činnosti. Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti členským státům silně doporučuje, aby rozvíjely strategie nábory zaměstnanců, které zajistí složení policie odpovídající rozmanitosti populace, a přípravu rámců pro dialog mezi policií a příslušníky minorit. Důvěra je klíčová pro spolupráci, a tudíž i pro efektivitu prosazování práva. Stávající pracovní skupina pro zaznamenávání trestných činů z nenávisti, sběr údajů a podporu podávání zpráv **vypracuje hlavní zásady** motivace obětí k oznamování trestných činů z nenávisti, a agentura FRA v roce 2021 vydá **zprávu o podpoře oznamování trestných činů z nenávisti**.

³³ Ustanovení čl. 11 odst. 3 směrnice (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů.

³⁴ Viz: <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-warns-against-racial-profiling-in-policing-and-calls-for-a-systemic-response-to-address-racism-in-all-areas>

³⁵ Zejména prostřednictvím nového toku pracovních činností pracovní skupiny Komise pro odbornou přípravu v oblasti boje proti trestným činům z nenávisti a budování kapacit pro vnitrostátní donucovací orgány.

³⁶ FRA (2013), [Policejní školení FRA v oblasti základních práv - Příručka pro policejní školitele](#).

³⁷ [FRA \(2018\), Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#), (Příručka prevence nezákonného profilování dnes a v budoucnosti).

³⁸ Například Úmluva evropských policejních ředitelů. CEPOL by rovněž mohl uspořádat letní akademii pro policisty na střední úrovni a budoucí vedoucí představitelé policie.

³⁹ [Druhé šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii - hlavní výsledky \(2017\)](#) ukazuje, že 28 % respondentů, kteří zažili fyzické útoky motivované nenávistí, oznámilo poslední případ násilí motivovaného nenávistí v průběhu pěti let před průzkumem policii nebo jiné organizaci či službě. Mezi důvody nedostatečného vykazování zjištěného v průzkumech agentury FRA patří pocit, že by oznámení nic nezměnilo (34 %), nebo to, že policii nedůvěřují nebo se jí obávají (28 %). FRA (2018), [Being Black in the EU \(Jak se lidem černé pleti žije v EU\)](#).

⁴⁰ COM(2020) 258 final.

Spolehlivost a bezpečnost

Některé členské státy přijaly opatření zakazující rasistické skupiny a jejich symboly, často v rámci legislativy proti trestným činům z nenávisti, nenávistným výrokům nebo proti terorismu, případně zavedly trestní sankce spojené s popíráním zločinů proti lidskosti a/nebo nacistického a fašistického období, jakož i s propagací teroristických skupin. Komise bude s členskými státy spolupracovat na dosažení lepšího společného porozumění toho, jak řešit násilné extremistické skupiny. Součástí této spolupráce je **mapování reakcí členských států** na násilný extremismus, které má být předloženo příslušným pracovním skupinám Rady v listopadu 2020. Výsledky pokračující spolupráce s členskými státy s cílem určit nedostatky, osvědčené postupy a doporučení pro boj proti násilnému extremismu budou představeny na začátku roku 2021.

Je nutné zajistit lepší ochranu míst, kde se lidé sdružují. Ačkoli se jedná v prvé řadě o záležitost členských států, zvýšila Komise v rámci akčního plánu z roku 2017 své úsilí na podporu ochrany veřejných prostor⁴¹. V posledních letech se v Evropě i na celém světě terčem teroristických útoků, často motivovaných nenávistí, stali lidé v bohoslužebných prostorách⁴². **Strategie bezpečnostní unie**⁴³ popsala, jak bude Komise s cílem minimalizovat rizika pro občany ve veřejných prostorách spolupracovat jak se soukromým sektorem, tak s regionálními a místními orgány.

Rizika spojená s novými technologiemi

Mezi mnoha příležitostmi, které nabízejí digitální transformace a rozvoj nových technologií, je i jejich potenciál k posílení boje proti rasismu. Mohou však také přinést nové výzvy, pokud jde o rasovou rovnost, nediskriminaci a rovnost příležitostí obecně, pokud nebudou dostatečně a adekvátně rámcově podchyceny. Bílá kniha Komise o umělé inteligenci⁴⁴ popsala, jak s sebou určitá využití této rychle se vyvíjející technologie nesou řadu potenciálních rizik. Využívání algoritmů může vést k pokračování nebo i k zesílení rasové předpojatosti, pokud data použitá k výcviku algoritmů nebudou odrážet rozmanitost společnosti EU.

Studie například prokázaly, že algoritmy k rozpoznávání obličeje založené na umělé inteligenci mohou vykazovat vysokou míru chybné klasifikace, jsou-li používány u některých demografických skupin, jako například u žen a osob menšinového rasového nebo etnického původu⁴⁵. To může vést k předpojatým výsledkům a v konečném důsledku k diskriminaci⁴⁶. Komise a agentura EU-LISA pracují na technologiích rozpoznávání obličeje, které mají být používány v rozsáhlých informačních systémech EU pro správu hranic a bezpečnost⁴⁷.

Pravidla EU pro ochranu údajů již nyní obsahují řadu záruk týkajících se zpracování biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzických osob. Připravovaný **návrh**

⁴¹ COM(2017) 612 final. Komise poskytuje platformu pro výměnu osvědčených postupů v rámci fóra EU pro ochranu veřejných prostor a také na ochranu veřejných prostor poskytuje finanční prostředky.

⁴² Například útoky na novozélandskou mešitu ve městě Christchurch z března 2019, útoky na kostely na Šrí Lance z dubnu 2019 nebo střelba v synagoze v německé Halle z října 2019.

⁴³ COM(2020) 605 final.

⁴⁴ Bílá kniha Komise o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře – COM(2020) 65 final.

⁴⁵ Viz „[Gender Shades: Intersectional Accuracy Disparities in Commercial Gender Classification](#)” (Odstíny genderu: Průřezová studie přesnosti v komerční klasifikaci genderu).

⁴⁶ Viz FRA, „[Facial recognition technology: fundamental rights considerations in the context of law enforcement](#)“ (Technologie rozpoznávání obličeje: základní práva v souvislosti s prosazováním práva).

⁴⁷ V tom bude vycházet ze stávající práce Společného výzkumného střediska. Protokol bude nejprve vypracován pro budoucí sdílený systém pro porovnávání biometrických prvků v rámci systému vstupu/výstupu (ESS) a v další fázi bude rozšířen na Schengenský informační systém.

horizontálního legislativního rámce pro umělou inteligenci se konkrétně zaměří na riziko, že by předpojatost a diskriminace mohly být zabudovány do systémů umělé inteligence. Očekává se, že v něm budou předloženy konkrétní požadavky na kvalitu souborů školicích údajů a testovací postupy pro odhalování a korekci předpojatosti, které zabrání negativním diskriminačním účinkům již v rané fázi a zajistí ostrážitost a nepřetržité sledování souladu umělé inteligence se stávajícími právními předpisy v oblasti rovnosti v celém průběhu jejího životního cyklu. Biometrická identifikace na dálku a další technologie sledování narušující soukromí by mohly být považovány za vysoce rizikové aplikace umělé inteligence, které by musely splňovat specifické požadavky a podrobit se předběžnému posouzení shody.

Zaměstnanost, vzdělávání, zdravotní péče a bydlení

Navzdory pokročilému právnímu rámci proti diskriminaci přetrvávají nerovnosti v přístupu k zaměstnání, vzdělání, zdravotní péči a bydlení a právní předpisy je třeba doplnit politickými opatřeními. Tam, kde právní ochrana nestačí, bude Komise bojovat proti rasismu také prostřednictvím politik a programů financování.

Cílem **evropského pilíře sociálních práv** je zajistit spravedlnost v každodenním životě všech občanů, ať už studují, pracují, práci hledají nebo jsou v důchodu, ať žijí ve městě nebo na venkově, bez ohledu na jejich osobní charakteristiky, včetně rasového nebo etnického původu. Akční plán v oblasti evropského pilíře sociálních práv, který má Komise předložit v roce 2021, dále podpoří rovnost na trhu práce, a to i pro osoby menšinového rasového nebo etnického původu⁴⁸. V roce 2021 Komise rovněž předloží **záruku pro děti**, jejímž cílem bude zajistit lepší sociální začlenění všech dětí v nouzi a zajistit jim přístup ke klíčovým službám.

Prosperující a sociální Evropa závisí na nás všech. Krize COVID-19 však odhalila nebo i prohloubila nerovnosti. Komise hodlá při strukturálních reformách plně využívat možnosti, které jí nabízí **nástroj „Next Generation EU“** a **nástroj pro technickou podporu**, a bude spolupracovat s členskými státy na zajištění toho, aby k rovnosti přispívala podpora v oblastech, jako je trh práce, vzdělávání a odborná příprava, sociální ochrana, zdravotní péče a bydlení.

V programovém období 2021–2027 budou fondy EU podporovat úsilí členských států o prosazování sociálního začleňování⁴⁹ zajištěním rovných příležitostí pro všechny a bojem proti diskriminaci. Finanční prostředky EU podpoří rozvoj infrastruktury a rovný přístup na trh práce, ke zdravotní a sociální péči, k bydlení a k vysoce kvalitním, nesegregovaným a inkluzivním službám v oblasti vzdělávání a odborné přípravy pro všechny, zejména však pro znevýhodněné skupiny.

- Zaměstnanost

V oblasti zaměstnání se zákaz diskriminace vztahuje na diskriminaci na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, zdravotního postižení, věku, sexuální orientace a náboženského vyznání nebo přesvědčení. Diskriminace na pracovišti nebo při hledání práce je však stále velmi rozšířená; může mít mnoho podob a dopadat na konkrétní skupiny více

⁴⁸ Sdělení Komise [Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci](#), COM(2020) 14 final.

⁴⁹ Zejména Evropský sociální fond plus (ESF+) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). Podle navrhovaných pravidel fondu ESF+ mají členské státy přidělit nejméně 25 % finančních prostředků z fondu ESF+ na opatření podporující sociální začleňování a zaměřená na ty nejpotřebnější. Na podporu nejzranitelnějších osob je rovněž stanoven cíl ve výši 4 %. Kromě specifického cíle ESF+ lze k integraci marginalizovaných komunit využít i několik dalších nástrojů financování EU.

než na jiné⁵⁰. Například u lidí afrického původu byl zaznamenán zvlášť silný nesoulad mezi kvalitou jejich zaměstnání a jejich úrovní vzdělání, který se projevuje nižší mírou placené práce u osob s terciárním vzděláním ve srovnání s obecnou populací⁵¹. Existují důkazy o tom, že uchazeči, kteří se ve svém životopisu otevřeně identifikují jako muslimové, dostávají méně pozvánek na pracovní pohovor ve srovnání se stejně kvalifikovanými uchazeči s nábožensky neutrálním životopisem⁵². Ve srovnání s obecnou populací je rovněž mnohem vyšší podíl mladých lidí původem ze severní Afriky, afrického původu nebo Romů, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy⁵³. Tyto problémy se s krizí COVID-19 pravděpodobně zhorší, neboť hospodářské útlumy obvykle nerovnosti prohlubují. V tomto ohledu je klíčové provádění a prosazování stávajících právních nástrojů. Akční plán evropského pilíře sociálních práv rovněž přispěje ke zlepšení opatření zaměřených proti diskriminaci v oblasti zaměstnanosti.

Se správnými dovednostmi je snazší si zaměstnání získat, udržet i změnit. K tomu je nutný rovný přístup k dalším příležitostem rozšiřování dovedností pro všechny bez ohledu na rasový či etnický původ, jakož i na diskriminace na ostatních základech. Komise nedávno přijala **Evropskou agendu dovedností**⁵⁴, jejímž základním kamenem je sociální spravedlnost, včetně **doporučení Rady o odborném vzdělávání a přípravě**, které vyzývá k tomu, aby programy odborného vzdělávání a přípravy byly inkluzivní pro zranitelné skupiny, včetně osob menšinového rasového nebo etnického původu⁵⁵. Mladí lidé ze znevýhodněných skupin, jako jsou mladí lidé menšinového rasového nebo etnického původu a mladí migranti, čelí při vstupu na trh práce dalším překážkám. **Posílená záruka pro mladé lidi** tento problém uznává a doporučuje, aby členské státy posílily terénní práci s nejzranitelnějšími mladými lidmi a věnovaly náležitou pozornost všem formám diskriminace⁵⁶. **Evropská síť veřejných služeb zaměstnanosti** zmapuje přístupy k nediskriminaci ve veřejných službách zaměstnanosti v celé EU a na základě tohoto průzkumu podpoří vzájemné učení⁵⁷. Sociální podniky a sociální ekonomika v širším slova smyslu mohou být rovněž průkopníky v boji proti rasové nerovnosti a jejich úloha bude řešena v rámci **evropského akčního plánu pro sociální ekonomiku**, který Komise předloží v roce 2021.

- *Vzdělávání*

V souladu se směrnicí o rasové rovnosti musí mít děti jakéhokoliv rasového nebo etnického původu rovný přístup ke vzdělání. Učitelé musí být vyškoleni, aby mohli pracovat se všemi dětmi, a musí být citliví na potřeby žáků z různých prostředí, a to i v otázkách rasové diskriminace. Školy by měly být bezpečnými útočišti bez šikany, rasismu a diskriminace.

---

⁵⁰ Viz FRA (2017a) a FRA (2017b). Například na dotaz ohledně svých zkušeností během 12 měsíců před průzkumem odpovědělo 13 % muslimských respondentů, že se při hledání práce cítili diskriminováni. Podobné zkušenosti s diskriminací při hledání práce byly zjištěny u 16 % Romů a 15 % obyvatel původem ze severní Afriky.

⁵¹ FRA (2018), [Being Black in the EU \(Jak se lidem černé pleti žije v EU\)](#).

⁵² Viz výzkumný projekt rámce Horizont 2020 v oblasti růstu, rovných příležitostí, migrace a trhů (GEMM): <http://gemm2020.eu/>

⁵³ Například až 76 % mladých lidí afrického původu v Rakousku není zaměstnáno, ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, oproti 8 % obecné populace (FRA (2018), [Being Black in the EU](#)).

⁵⁴ Sdělení [Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost](#), COM(2020) 274 final.

⁵⁵ COM(2020) 275 final.

⁵⁶ Návrh doporučení Rady o mostu k pracovním místům – posílení záruk pro mladé lidi, COM(2020) 277 final.

⁵⁷ Sdělení „Podpora zaměstnanosti mladých lidí: most k pracovním místům pro příští generaci“, COM(2020) 276 final.

Děti by se měly od raného věku učit o rovnosti, respektu a začlenění a měly by mít možnost tyto hodnoty prosazovat u svých vrstevníků a komunit⁵⁸.

Zatímco odpovědnost za obsah a organizaci vzdělávacích systémů a odborné přípravy nesou členské státy, posílení inkluzivního vzdělávání je jednou z priorit evropské spolupráce. Začleňování a spravedlnost ve vzdělávání budou patřit mezi priority **Evropského prostoru vzdělávání**. Tento požadavek na začlenění a spravedlnost platí rovněž pro digitální učení a vzdělávání v rámci aktualizovaného **akčního plánu digitálního vzdělávání**, který má být předložen letos. Komise v roce 2021 předloží komplexní strategii pro práva dítěte, jejíž součástí budou opatření pro potlačování rasismu a diskriminace. Školy hrají ve snaze o odstraňování rasové stereotypizace a předsudků mezi dětmi zásadní roli.

Důležitou úlohu v boji proti rasismu a diskriminaci mohou hrát též mladí lidé. Komise spolu s členskými státy shromáždila názory evropské mládeže prostřednictvím dialogu EU s mládeží, který vedl k 11 evropským cílům v oblasti mládeže⁵⁹. Tyto cíle představují vizi Evropy, která mladým lidem umožňuje plně rozvinout svůj potenciál a podporuje rovnost a inkluzivní společnosti.

Z programu **Erasmus+** se financují projekty, které přispívají k podpoře integrace osob menšinového rasového nebo etnického původu⁶⁰. Podobně může **Evropský sbor solidarity** podporovat solidární činnosti zaměřené na boj proti rasismu a diskriminaci a na rozšíření účasti⁶¹. Budoucí programy⁶² zajistí další úsilí na podporu sociálního začleňování a zlepšení komunikace s osobami s omezenými příležitostmi, mimo jiné odstraňováním překážek, s nimiž se nedostatečně zastoupené skupiny a menšiny potýkají, pokud jde o přístup k příležitostem, které tyto programy nabízejí, a umožní organizátorům a účastníkům projektu citlivou interakci s lidmi z různých prostředí.

Sít' pro zvyšování povědomí o radikalizaci⁶³ podpoří úsilí učitelů, pracovníků s mládeží a širší komunity všech věkových skupin při řešení polarizačních diskusí a stigmatizujících projevů ve škole.

- **Zdraví**

Krize COVID-19 upozornila⁶⁴ na důsledky stávajících nerovností v oblasti zdraví, kterými trpí lidé menšinového rasového nebo etnického původu⁶⁵. Rasismus způsobuje traumata a může tak mít dopad na duševní zdraví. Nový **program EU4Health** a evropský plán boje proti rakovině se budou zabývat nerovnostmi v oblasti zdraví tím, že zohlední specifické potřeby různých skupin. Výměna osvědčených postupů mezi zdravotnickými pracovníky v

⁵⁸ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-10-key-topics-combating-racism-a/16808b75f7>.

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals>; Tyto cíle jsou též součástí strategie EU pro mládež na období 2019–2027.

⁶⁰ Program Erasmus+ podporuje od roku 2014 přibližně 26 000 projektů (zahrnujících více než 708 000 účastníků), které se zabývají takovými tématy, jako je rovnost a nediskriminace, mezikulturní a mezináboženský dialog a začleňování.

⁶¹ Od roku 2018 bylo v rámci Evropského sboru solidarity na tato témata podpořeno 2 100 projektů, do nichž je zapojeno více než 14 500 mladých lidí.

⁶² Tato strategie bude zahrnovat všechny oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Její zavádění bude probíhat po celou dobu trvání budoucích programů Erasmus+ a Evropského sboru solidarity.

⁶³ Viz https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about_ran_en

⁶⁴ Viz „The COVID-19 pandemic: power and privilege, gentrification, and urban environmental justice in the global north“ (Pandemie Covid-19, moc a privilegium, gentrifikace a městská environmentální spravedlnost na severní polokouli), Cities & Health a Národní centrum pro imunizaci a respirační choroby.

⁶⁵ Podle (FRA) EU-MIDIS II romské ženy ve věku 50 let a více označily svůj zdravotní stav jako „špatný“ nebo „velmi špatný“ téměř dvakrát častěji než ženy z neromské populace (55 % a 29 %).

celé EU a diskuse s organizacemi pacientů a občanskou společností pomohou zajistit přístup zaměřený na pacienta, který bude zahrnovat specifické potřeby osob menšinového rasového nebo etnického původu. **Platforma pro evropskou politiku v oblasti veřejného zdraví**⁶⁶ bude zahrnovat zvláštní zaměření na snižování nerovností na základě rasového nebo etnického původu a bude předávat návrhy občanské společnosti tvůrcům politik v oblasti zdraví na úrovni EU a členských států. **Řídící skupina Komise pro podporu zdraví, prevenci nemocí a zvládnání nepřenosných nemocí**⁶⁷ bude požádána, aby vybrala osvědčené postupy pro začlenění osob menšinového rasového nebo etnického původu do strategií prevence zdraví, které budou posíleny s rozpočtovou podporou EU. K této práci by mohly přispět i další výzkumné projekty v rámci programu **Horizont Evropa**. Měl by být proveden výzkum sociálně-ekonomických faktorů ovlivňujících zdraví, zohledňující rasové hledisko.

- *Bydlení*

Osoby, které jsou vystaveny rasové diskriminaci, čelí vyššímu riziku špatných podmínek bydlení a rezidenční segregace⁶⁸. Diskriminace na trhu s bydlením⁶⁹ posiluje segregaci⁷⁰ a dominovým efektem ovlivňuje možnosti vzdělávání a zaměstnání, a u rodin s dětmi má významný negativní dopad na rozvoj dětí.

Vnitrostátní a místní orgány jsou primárně odpovědné za opatření⁷¹ k prevenci a/nebo řešení sociální a rezidenční segregace⁷². **Fondy politiky soudržnosti**⁷³ zůstanou v období 2021–2027 klíčovými nástroji na podporu opatření v oblasti nesegregovaného bydlení a pro zajištění přístupu k inkluzivním a vysoce kvalitním základním službám. Zásadní význam bude mít i nadále dodržování Listiny základních práv EU, v rámci které je vyloučena finanční podpora činností, které přispívají k vytváření jakékoli formy nové segregace. Iniciativa Komise „renovační vlna“ podpoří energetickou účinnost sociálního bydlení a ostatních forem ubytování pro nízkopříjmové skupiny obyvatel.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- zajistit, aby legislativní rámec pro umělou inteligenci obsahoval konkrétní opatření na

⁶⁶ Platforma pro politiku Evropské unie v oblasti veřejného zdraví (<https://webgate.ec.europa.eu/hpf/>) je interaktivní nástroj na podporu diskuse o otázkách veřejného zdraví a sdílení znalostí a osvědčených postupů. Sdružuje 7 000 registrovaných skupin, nevládních organizací a zúčastněných stran, které vyzývá, aby sdílely své odborné znalosti vzájemně a s Komisí, aby spojovaly své odborné znalosti ve společných prohlášeních a aby do svých aktivit zapojily širokou veřejnost.

⁶⁷ Viz https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/steeringgroup_promotionprevention_cs

⁶⁸ Výzkumná služba Evropského parlamentu, [Náklady vyplývající z neexistence společného evropského postupu v oblasti rovnosti a boje proti rasismu a xenofobii](#).

⁶⁹ Podle zprávy agentury FRA „Being Black in Europe“ (Jak se lidem černé pleti žije v EU) žije téměř polovina respondentů v přelidněných domácnostech (45 %) ve srovnání se 17 % obecné populace v EU. Desetina dotázaných (12 %) žije v podmínkách silné deprivace v oblasti bydlení, v přeplněných obydlich, která se vyznačují prosakujícími střechami, hnilobou ve stěnách nebo oknech, absencí vany koupele/sprchy i záchodu ve vnitřních prostorách nebo nedostatkem světla.

⁷⁰ Pro segregaci je charakteristické fyzické a sociální oddělení členů marginalizované skupiny od členů nemarginalizovaných skupin a nerovný přístup k běžným, inkluzivním a vysoce kvalitním službám. Viz http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_e_n.pdf

⁷¹ To může zahrnovat širokou škálu opatření v oblastech, jako jsou například rozvoj infrastruktury veřejných služeb, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava, opatření v oblasti zdraví a bydlení a posílení komunit.

⁷² Marginalizované a segregované komunity lze identifikovat vypracováním map chudoby na úrovni klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) 3 a nižší.

⁷³ Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Fond soudržnosti (FS) a Evropský sociální fond+ (ESF+).

snížení rizika, že by předpojatost a diskriminace mohly být zabudovány do systémů umělé inteligence,

- využít politická opatření a programy financování k boji proti rasismu a diskriminaci v přístupu k zaměstnání, vzdělávání a odborné přípravě, zdravotní péči, sociální ochraně a bydlení,
- zajistit, aby nadcházející komplexní strategie v oblasti práv dětí obsahovala konkrétní opatření zaměřená na boj proti rasismu a diskriminaci.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- zintenzivnily úsilí o předcházení diskriminačním postojům mezi donucovacími orgány a posílily důvěryhodnost činnosti donucovacích orgánů v boji proti trestným činům z nenávisti,
- mapovaly vnitrostátní reakce na násilný extremismus a určily nedostatky a osvědčené postupy, pomocí kterých s nimi lze bojovat.

Úkolem agentury FRA je shromažďovat údaje a šířit osvědčené postupy podporující spravedlivou policejní práci. Úkolem agentury CEPOL je poskytovat účinné vzdělávací programy.

3. Strukturální rasismus – jak bojovat proti základním příčinám problému

Rasismus má v dějinách našich společností často hluboké kořeny, které se prolínají s kulturními kořeny a normami společnosti jako takové. Může se odrážet ve způsobu, jakým společnost funguje, v principech distribuce moci a v tom, jak občané komunikují se státem a veřejnými službami. Může být nevědomý a často je cítit v selhání snah společnosti vystihnout zájmy lidí, které rasismus zasahuje, a to i tam, kde se nemusí jednat přímo o snahu o jejich vyloučení. Dopad strukturálního rasismu může být stejně hluboký a škodlivý, jako je dopad toho individuálního, a proto je třeba uznat jeho existenci a řešit jej prostřednictvím proaktivních politik. Intersekcionalní pohled umožňuje strukturálnímu rasismu lépe porozumět a zvyšuje účinnost reakcí.

3.1 Politiky změny

Boj proti stereotypům a zvyšování povědomí o historii

Stereotypy mohou být po staletí staré, hluboce zakořeněné v našich postojích a s tendencí k samoudržování. Stereotypy až příliš často posilují tendence k rozdělování společnosti, které staví menšiny do jiného prostoru, než ve kterém žije většina, a to jak společensky, tak i fyzicky.

Předsudky a stereotypy lze v první řadě řešit uznáním **historických kořenů rasismu**. Kolonialismus, otroctví a holocaust mají své kořeny v naší historii a mají i dnes pro společnost zásadní důsledky. Důležitou součástí podpory začleňování a porozumění je to nezapomenout: EU by například měla výslovně označit klíčové památné dny spojené s rasismem, jako je **Mezinárodní den za zrušení otroctví**⁷⁴, jak navrhuje Evropský

⁷⁴ Mezi klíčové dny patří Mezinárodní den památky obětí holokaustu (27. ledna), Mezinárodní den proti rasové diskriminaci (21. března), Evropský den památky romských obětí holokaustu (2. srpna) a Mezinárodní den za zrušení otroctví (2. prosince).

parlament⁷⁵. Historie a její výuka jsou důležitými tématy vzdělávacího programu⁷⁶ **Rady Evropy**. V červenci 2020 přijala Rada Evropy doporučení vyzývající k začlenění historie Romů a/nebo kočovníků do školních osnov a výukových materiálů. Program Kreativní Evropa a program Občané, rovnost, práva a hodnoty podpoří v rámci činnosti EU v oblasti **kultury a hodnot** projekty, které usilují o odstranění překážek a podporují sociální začlenění a účast nedostatečně zastoupených a znevýhodněných skupin, včetně aspektů, jako jsou postavení menšin v evropské společnosti a historické dědictví kolonialismu.

Způsob, jakým jsou lidé menšinového rasového nebo etnického původu prezentováni ve **sdělovacích prostředcích** a zda vůbec jsou zastoupeni, může posílit negativní stereotypy, neboť jejich nedostatečné zastoupení v mediálních profesích tento trend dále posiluje. Pro vyváženou demokratickou diskusi jsou nezbytná nezávislá a pluralitní média. Klíčovými způsoby přispívajícími k inkluzivním společnostem jsou podpora vyvážené a pozitivní argumentace, zvyšování povědomí a znalostí novinářů a s nimi též podpora mediální gramotnosti. Komise na základě seminářů týkajících se romských otázek⁷⁷ vypracuje novou řadu seminářů o rasových a etnických stereotypech, na nichž se setkají novináři, organizace občanské společnosti a zástupci osob menšinového rasového nebo etnického původu. Kromě toho Komise spolupracuje s Evropskou federací novinářů na řadě on-line seminářů plánovaných na začátek roku 2021, jejichž cílem je zvýšit informovanost a podpořit vyváženost vykreslování muslimů a islámu. Kulturní a tvůrčí odvětví čelí podobným výzvám, například nedostatečnému zastoupení mezi tvůrci filmů nebo stereotypům v dalších druzích kulturní produkce. Tato odvětví však zároveň mohou být mocnými prostředky na podporu rovnosti, rozmanitosti a začlenění.

V roce 2021 a v následujících letech bude Komise na základě zkušeností získaných z minulých iniciativ podporovat zvyšování povědomí prostřednictvím cílených komunikačních činností. Součástí této podpory bude oslovení vysoce postavených osobností politického, sportovního, podnikatelského nebo kulturního světa a přizvání organizací s velkým dosahem, aby poskytly podporu.

Jedním z cílů **dezinformací** může být zaměřit se na menšiny, jakož i obecně rozvíjet sociální nepokoje. Pandemie COVID-19 k tomuto poskytla množství příkladů⁷⁸. Činnost **Evropského střediska pro sledování digitálních médií** při podpoře ověřovatelů faktů a výzkumných pracovníků v boji proti dezinformacím se zaměří zejména na dezinformace a konspirace, jejichž cílem jsou menšinové komunity. Důležitou součástí kampaní zaměřených na mediální gramotnost je rovněž zmírňování dopadu zpráv o rasové diskriminaci šířených dezinformacemi. Tyto cíle podporují projekty „**Mediální gramotnost pro všechny**“⁷⁹. Tato činnost bude dále rozvíjena v nadcházejícím evropském akčním plánu pro demokracii a v akčním plánu pro sdělovací prostředky a audiovizuální oblast.

Činnost EU v oblasti **sportu** rovněž upřednostňuje projekty, které pomáhají potlačovat stereotypy a podporují sociální začleňování prostřednictvím sportu, včetně spolupráce s klíčovými organizacemi, jako jsou například Unie evropských fotbalových asociací (UEFA)

---

⁷⁵ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. března 2019 o základních právech lidí afrického původu v Evropě.

⁷⁶ Viz <https://www.coe.int/en/web/history-teaching>

⁷⁷ Viz https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=30548

⁷⁸ Společné sdělení „Boj proti dezinformacím o COVID-19 – pravda a mýty“, JOIN(2020) 8.

⁷⁹ Přípravné akce podporují nové vzdělávací materiály pro boj proti dezinformacím a navrhují způsoby, jak zvýšit povědomí o technikách běžně používaných aktéry s nekalými úmysly za účelem vytváření, šíření a rozšiřování dezinformací na internetu.

a Mezinárodní fotbalové federace (FIFA)⁸⁰. Zvláštní zaměření na sport na místní úrovni⁸¹ v rámci programu ERASMUS+ na období 2021–2027⁸² umožní všem lidem, včetně těch s menšinovým rasovým nebo etnickým původem, aby se snáze zapojili. Kulturní odvětví, od hudby po kinematografii a scénická umění, je mocnou oblastí pro podporu začleňování a boj proti rasismu.

Správné údaje pro informovaná politická rozhodnutí

Přesné a srovnatelné údaje jsou zásadní předpoklady umožňující tvůrcům politik a veřejnosti posoudit rozsah a povahu utrpěné diskriminace, a nezbytné pro navrhování, přizpůsobování, monitorování a hodnocení politik. Je proto nutné **údaje členit podle etnického nebo rasového původu**⁸³. Ve srovnání s údaji o diskriminaci na základě jiných faktorů, jako jsou pohlaví, zdravotní postižení a věk, jsou však tyto údaje relativně vzácné. Mezi překážky patří problémy se zavedením společné metodiky, kdy některé členské státy tyto údaje shromažďují, zatímco jiné se tomuto přístupu záměrně vyhýbají. V důsledku toho se mnoho průzkumů zaměřuje na vnímání diskriminace nebo používání zástupných ukazatelů, jako jsou státní příslušnost nebo země narození. Sběr spolehlivých a srovnatelných údajů na evropské a vnitrostátní úrovni je základním předpokladem pro účinná opatření.

Agentura FRA hraje důležitou úlohu, například prostřednictvím spolupráce s Komisí na podpoře úsilí členských států o zlepšení sběru a zaznamenávání údajů o trestných činech z nenávisti. Příští dva roky proběhnou nové průzkumy agentury FRA týkající se situace přistěhovalců a potomků přistěhovalců a diskriminace a trestných činů z nenávisti vůči Židům. Průzkumy **Eurobarometru** týkající se diskriminace⁸⁴ budou i nadále prováděny pravidelně, aby bylo možné sledovat změny postojů a vnímání v průběhu času.

Orgány pro rovné zacházení mohou spolupracovat na zkoumání svých systémů sběru údajů o rovnosti, společně řešit překážky, které snižují efektivitu těchto systémů, anebo brání jejich srovnatelnosti a interoperabilitě, a mohou společně zvažovat, jak sběr údajů zlepšit a koordinovat. Komise snahy o rozvoj této koordinace podpoří.

Je však třeba učinit významnější krok směrem k **novému přístupu ke sběru údajů o rovnosti**. Předpokladem pokroku na cestě ke společnému souboru údajů je plné dodržování ústavních norem, právních předpisů EU v oblasti ochrany údajů a Listiny základních práv EU. Je třeba zavést záruky, které zajistí, aby citlivé údaje o rovnosti nemohly být spojeny s jednotlivcem. To znamená nutnost plného souladu s pravidly pro ochranu údajů, zejména za účelem zmírnění případných rizik nesprávného použití nebo zneužití. Komise k tématu údajů o rovnosti uspořádá zasedání u kulatého stolu, kde se setkají hlavní zúčastněné strany⁸⁵, aby prozkoumaly překážky bránící sběru údajů týkajících se rasového nebo etnického původu a určily cesty k harmonizovanějšímu přístupu, včetně intersekcionalních údajů, pokud jde

⁸⁰ Společné iniciativy zahrnují kampaně UEFA Respect, #EqualGame a #WePlayStrong a kampaně FIFA #stopracism a #stopviolence.

⁸¹ např. organizovaný sport provozovaný na místní úrovni amatérskými sportovci a sport pro všechny.

⁸² COM(2018) 367 final.

⁸³ Již Světová konference OSN proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související nesnášenlivosti z roku 2002 a Durbanský akční program potvrdily potřebu sběru rozčleněných údajů ve statistikách obyvatelstva, shromažďovaných s výslovným souhlasem respondentů, a to na základě jejich sebeidentifikace a v souladu s normami v oblasti lidských práv na ochranu soukromí; https://www.un.org/en/durbanreview2009/pdf/DDPA_full_text.pdf

⁸⁴ V návaznosti na [průzkum Eurobarometru č. 493 o diskriminaci v EU z roku 2019](#) a předešlé průzkumy.

⁸⁵ Včetně subjektů pro rovné zacházení, občanské společnosti, akademických pracovníků, institucí a orgánů EU, jako je například evropský inspektor ochrany údajů, agentury FRA a dalších agentur EU, podniků, statistických úřadů, zdravotnických pracovníků, mezinárodních organizací, zástupců členských států atd.

například o náboženské vyznání nebo přesvědčení a pohlaví. Cílem by mělo být, aby **členské státy** při plném respektování svého vnitrostátního kontextu pokročily směrem ke **sběru údajů rozčleněných podle rasového nebo etnického původu** s cílem zachytit jak subjektivní zkušenosti s diskriminací a viktimizací, tak strukturální aspekty rasismu a diskriminace. Tyto údaje by měly být komplexní, spolehlivé, pravidelné a včasné; měly by být začleňovány do průzkumů na úrovni EU a členských států; a měly by též být reprezentativní a srovnatelné⁸⁶.

V roce 2021 provede **Eurostat** šetření pracovních sil v EU (EU-LFS), což je zvláštní modul o situaci migrantů na trhu práce, který bude zahrnovat aspekty související s diskriminací na pracovišti.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- provést společně se sdělovacími prostředky, občanskou společností a zástupci osob menšinového rasového nebo etnického původu řadu opatření zaměřených na řešení rasových a etnických stereotypů,
- zahájit opatření na podporu jednotného přístupu ke sběru údajů o rovnosti, zejména pokud jde o údaje rozčleněné podle rasového nebo etnického původu.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- se aktivně věnovaly boji s rasovými a etnickými stereotypy prostřednictvím sdělovacích prostředků, vzdělávání, kultury a sportu,
- zlepšily sběr údajů členěných podle rasového nebo etnického původu.

3.2 Rámec pro plnění cílů: maximálně využít potenciálu nástrojů EU

Opatření na místní, regionální, vnitrostátní a mezinárodní úrovni

- Národní akční plány

Rasismus je třeba řešit na všech úrovních, a to komplexně. Ukázalo se, že národní akční plány představují pro členské státy úspěšný způsob, jak účinně řešit rasismus a rasovou diskriminaci, který jim současně umožňuje přizpůsobit konkrétní opatření svým vlastním podmínkám. Podle nedávné zprávy agentury FRA však takové plány má zatím pouze přibližně polovina členských států⁸⁷. Komise vyzývá všechny **členské státy, aby vypracovaly a přijaly národní akční plány proti rasismu a rasové diskriminaci**. Akční plány slouží k organizování práce v rámci boje proti rasismu ve vnitrostátním kontextu, lze je však rovněž použít jako nástroje pro sdílení osvědčených postupů mezi členskými státy.

Komise navrhuje, že bude při úzkém zapojení občanské společnosti a orgánů pro rovné zacházení spolupracovat s členskými státy na vytyčení společných hlavních zásad pro národní akční plány. Do konce roku 2021 předloží Komise hlavní zásady a prvky nezbytné k

⁸⁶ Viz [pokyny](#) vypracované podskupinou pro údaje o rovnosti v rámci skupiny na vysoké úrovni pro nediskriminaci a rozmanitost. Viz též [„zásady a doporučení pro sčítání lidu, domů a bytů“ vypracované statistickou komisí OSN](#).

⁸⁷ Podle zprávy agentury FRA z roku 2020 (červen 2020) 15 členských států v roce 2019 zavedlo vládní akční plány proti rasismu, rasové/etnické diskriminaci a související nesnášenlivosti (Belgie, Chorvatsko, Česko, Finsko, Francie, Německo, Irsko, Itálie, Litva, Nizozemsko, Portugalsko, Slovensko, Švédsko, Španělsko a Spojené království).

sestavení účinných národních akčních plánů⁸⁸. Z nich by mohly všechny členské státy vycházet za účelem vypracování a přijetí národních akčních plánů do konce roku 2022.

Společné hlavní zásady by mohly zahrnovat:

- ✓ sledování oblastí politiky⁸⁹ stanovených v tomto akčním plánu na úrovni EU, například právní předpisy pro boj proti rasismu, potírání diskriminace ze strany donucovacích orgánů nebo zákazů diskriminace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, zaměstnanosti, zdraví a bydlení; vycházení z komplexního posouzení opatření potřebných na vnitrostátní úrovni ve všech oblastech stanovených v tomto akčním plánu,
- ✓ přizpůsobení sociálnímu, historickému a kulturnímu kontextu a specifikům jednotlivých zemí⁹⁰ s cílem řešit nejnaléhavější potřeby,
- ✓ zapojení regionálních a místních orgánů, občanské společnosti a orgánů pro rovné zacházení do jejich navrhování, provádění a hodnocení,
- ✓ včetně sběru údajů a určení ukazatelů pro měření pokroku,
- ✓ vycházení z praktických pokynů⁹¹ Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva, jakož i z vytyčených klíčových prvků a zásad pro tvorbu takových plánů.

Komise vyzývá členské státy, aby pravidelně podávaly zprávy o plnění národních akčních plánů. Bude to zásadní pro výměnu osvědčených postupů, vzájemné učení a pro hodnocení pokroku na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Komise navrhuje, že bude pravidelně podávat zprávy o plnění národních akčních plánů proti rasismu, přičemž první zpráva by měla být předložena na konci roku 2023.

- ***Mobilizovat regionální a místní úrovně pro dosažení smysluplného dopadu v praxi***

Místní orgány mají mnoho zkušeností, pokud jde o vytváření účinných strategií pro boj proti rasismu a budování sítí⁹². Komise bude takové režimy a sítě i nadále podporovat⁹³. Tato témata by mohla být projednávána například v rámci **programu URBACT** (podporovaném financováním v rámci politiky soudržnosti, který propojuje tvůrce městské politiky). Tato činnost může rovněž čerpat ze spolupráce se sítě velkých evropských měst (EUROCITIES) a **Evropskou koalici měst proti rasismu** pod vedením UNESCO⁹⁴. Další iniciativy na místní úrovni, jako je program Mezinárodní spolupráce měst (IUC)⁹⁵ nebo Pakt starostů a primátorů

---

⁸⁸ Tuto práci bude realizovat nová společná podskupina složená z odborníků ze skupiny na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a jiným formám nesnášenlivosti a ze skupiny na vysoké úrovni pro boj proti diskriminaci.

⁸⁹ Právní předpisy proti diskriminaci a úloha orgánů pro rovné zacházení; nenávistné výroky a trestné činy z nenávisti; nezákonné profilování ze strany donucovacích orgánů; rizika, která představují nové technologie; stereotypy a povědomí o historii; rovný přístup ke vzdělání, zaměstnání, zdravotní péči, bydlení; zohledňování otázek rovnosti na vnitrostátní úrovni; zapojení regionální a místní úrovně; financování boje proti rasismu; sběr údajů, dialog s občanskou společností.

⁹⁰ Jako je složení obyvatelstva, specifické historické a právní okolnosti a rozsah každodenního výskytu diskriminace.

⁹¹ <https://www.refworld.org/docid/5566debe4.html>. V pokynech se země vyzývají, aby si vytyčily cíle a opatření, určily odpovědné státní orgány, stanovily cílové termíny, zahrnuly ukazatele výkonnosti a vytvořily mechanismy pro monitorování a hodnocení.

⁹² Mezi klíčové sítě patří Města EU proti radikalizaci, Severská bezpečná města, Síť silných měst a Evropské fórum o bezpečnosti ve městech.

⁹³ Například Partnerství pro začleňování migrantů a uprchlíků v rámci městské agendy pro EU, viz <https://www.inclusionpartnership.com>.

⁹⁴ Viz <https://www.eccar.info/>

⁹⁵ Viz <https://iuc.eu/na/home/>

v oblasti klimatu a energetiky⁹⁶, by kromě podpory sociálního začleňování prostřednictvím oblastí, například bojem proti energetické chudobě nebo přístupem k důstojnému bydlení, mohly sloužit i jako platformy nebo modely pro další rozvoj opatření na úrovni měst na podporu rasové rovnosti.

Projekty **Sítě měst**⁹⁷ by měly upřednostňovat zvyšování povědomí a získávání znalostí o úloze osob menšinového rasového nebo etnického původu v evropské společnosti a kultuře. Za účelem uznání a zviditelnění snahy měst o zavedení solidních politik začleňování na místní úrovni, bude Komise každoročně jmenovat **Evropská hlavní města začleňování a rozmanitosti**.

Venkovské oblasti čelí specifickým problémům, jako je odlehlost, relativně vysoký podíl nově přichozích v populaci (často se jedná o první místo příchodu migrantů), potenciální nedostatek základních služeb a infrastruktur a vyšší míra chudoby a nezaměstnanosti. Fondy EU doplňují vnitrostátní opatření zaměřená na řešení problémů zranitelných venkovských komunit⁹⁸, které se bude rovněž snažit napravit připravovaná dlouhodobá vize pro venkovské oblasti.

- *Spolupracovat se soukromým sektorem*

Obchodní organizace a jednotlivé společnosti hrají klíčovou úlohu při zajišťování nediskriminace, diverzity neboli různorodosti a začleňování. Podpisem **chart diverzity**⁹⁹ se organizace dobrovolně zavazují vytvořit a udržovat inkluzivní pracovní prostředí pro své zaměstnance bez ohledu na pohlaví, rasový nebo etnický původ, náboženství, věk, zdravotní postižení nebo sexuální orientaci. Během **měsíce Evropských chart diverzity v květnu 2021** uspořádá Komise akci na vysoké úrovni, na níž se sejdou tvůrci politik, generální ředitelé signatářů charty rozmanitosti a další zúčastněné strany, aby přezkoumali a podpořili zohlednění rasového a etnického původu ve strategiích diverzity. Na to naváže **soubor online nástrojů**, který společně pomůže posoudit jejich vnitřní diverzitu a strategie diverzity na základě adaptabilních průzkumů mezi zaměstnanci, dotazníku ke stažení a doporučení, jak zlepšit diverzitu a rozmanitost v jejich organizaci podle výsledků posouzení.

Zohledňovat problematiku rovnosti

Při rozvoji politik, od sociálního začleňování po umělou inteligenci, od Zelené dohody po digitální začlenění a od řešení nenávistných výroků až po migrační politiky, se zahrnutím dimenze rovnosti myslí rovněž zajištění toho, aby politiky EU a členských států **sloužily zájmům všech osob bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ**. Komise se bude snažit zajistit, aby boj proti diskriminaci na základě konkrétních důvodů a jejich propojení s jinými důvody diskriminace, jako je pohlaví, zdravotní postižení, věk, náboženské vyznání nebo sexuální orientace, byl součástí všech politik, právních předpisů a programů financování

---

⁹⁶ Tuto iniciativu zahájila Komise v roce 2008 a Pakt starostů a primátorů je dnes největším hnutím měst aktivních v oblasti energetiky a klimatu na světě, které působí v 59 zemích a zahrnuje 10 117 místních orgánů.

⁹⁷ Kde se partnerství měst prohlubuje a zintenzivňuje jejich spolupráci a diskusi o některých otázkách https://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens/funding_en

⁹⁸ Například LEADER, nástroj společné zemědělské politiky (SZP) pro komunitní projekty iniciované zdola financovaný z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, pomáhá rozvíjet venkovské komunity podporující začlenění.

⁹⁹ V současné době existují charty diverzity ve 24 členských státech s více než 12 000 signatáři (společnostmi, veřejnými institucemi, nevládními organizacemi, univerzitami, odborovými svazy) a s celkem více než 16 miliony zaměstnanců; https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management_en

EU. Jedním z úkolů nové interní pracovní skupiny pro rovnost je zajistit, aby byly plně pokryty všechny oblasti politiky. Budou vypracovány pokyny a odborná příprava zaměřená na zohledňování hlediska rovnosti během všech fází zásahů EU, přičemž v průběhu celého politického cyklu Komise budou podporovány aktivnější konzultace s organizacemi zastupujícími osoby menšinového rasového nebo etnického původu. Další orgány EU a vnitrostátní orgány se vyzývají, aby se zapojily do spolupráce na nástrojích a postupech umožňujících úspěšně zohledňovat otázky rovnosti. Členské státy budou moci prostřednictvím nástroje pro technickou podporu žádat o technickou podporu při zohledňování rovnosti v rámci procesu tvorby politik a reform.

Mobilizovat finanční prostředky EU

Rozpočet EU již podporuje a bude dále podporovat dosahování cílů v oblasti rovnosti, a to jak prostřednictvím cílených opatření, tak i pomocí jejich zohledňování v politikách. Dobře navržené programy, účinné provádění a inteligentní kombinace financování v pevném právním rámci umožní co nejlépe využít dostupné zdroje a zajistí, aby se finanční prostředky dostaly k těm, kdo je nejvíce potřebují. Návrh příštího **víceletého finančního rámce (VFR)**, který předložila Komise, nabízí řadu důležitých příležitostí, jak podporovat zákaz diskriminace a osoby menšinového rasového nebo etnického původu prostřednictvím financování z EU. Zatímco nový program **Občané, rovnost, práva a hodnoty** si klade konkrétní cíle v oblasti boje proti diskriminaci, rasismu a xenofobii, i další fondy budou přispívat na podporu investic prosazujících rovnost a začlenění, například program **Horizont Evropa**.

V rámci iniciativy „**Next Generation EU**“ bude nový nástroj na podporu oživení a odolnosti podporovat investice a reformy, které jsou nezbytné pro dosažení trvalého oživení, a posilovat hospodářskou a sociální odolnost a sociální soudržnost¹⁰⁰. Tato podpora umožní členským státům podpořit začlenění zranitelných skupin, včetně Romů a dalších osob menšinového rasového nebo etnického původu.

Klíčové aktéry v boji proti rasismu a diskriminaci představují organizace občanské společnosti. Komise si klade za cíl nejen zajistit aktivní spolupráci s občanskou společností, ale také pomoci zajistit finanční podporu nevládním a komunitním organizacím. Za tímto účelem bude Komise usilovat o vytvoření **kultury pevného partnerství s aktéry občanské společnosti** s cílem podporovat sociální začleňování, základní práva a rovnost od fáze navrhování politiky až po fázi provádění. Komise vyzývá členské státy, aby postupovaly stejně.

Vzhledem k tomu, že rozpočet EU je většinou plněn členským státy¹⁰¹, hrají členské státy klíčovou úlohu, pokud jde o navrhování cílených politik a maximalizaci využívání programů financování na podporu osob postižených rasismem a diskriminací. Členské státy se vyzývají, aby při využívání finančních prostředků v rámci víceletého finančního rámce a nástroje „Next Generation EU“ tyto potřeby řešily. Cílem Komise bude zajistit, aby budoucí dohody o partnerství a plány společné zemědělské politiky řádně řešily problémy jednotlivých zemí v oblasti začleňování a diskriminace a aby opatření na podporu rovnosti a začleňování byla prováděna prostřednictvím operačních programů. Tomu rovněž napomáhají základní podmínky použitelné na konkrétní fondy EU v období 2021–2027, které navrhla Komise s

---

¹⁰⁰ Aby mohly členské státy získat podporu, budou muset vypracovat plány na podporu oživení a odolnosti, které se budou zabývat mimo jiné hospodářskými a sociálními dopady krize.

¹⁰¹ 80 % rozpočtu EU je plněno v režimu sdíleného řízení s členskými státy, v němž má Komise omezenou možnost navrhnout opatření v praxi.

cílem zajistit dodržování základních práv¹⁰², včetně nediskriminace, jakož i rovnosti, začleňování a účasti Romů¹⁰³.

Boj proti rasismu a diskriminaci ve vnějších politikách

Rasismus je celosvětový problém a je důležité, aby vnitřní i vnější činnost EU týkající se předcházení rasismu a boje proti němu byly soudržné a vzájemně se posilovaly. Boj proti rasismu a diskriminaci z jakýchkoli důvodů je základním cílem agendy EU v oblasti lidských práv v rámci vnějších vztahů a jako takový se odráží v příslušných mezinárodních dohodách a dokumentech týkajících se politiky vnější činnosti EU, včetně akčního plánu pro lidská práva a demokracii 2015–2019¹⁰⁴, a bude zahrnut do jeho nástupce na období 2020–2024, který bude přijat v posledním čtvrtletí roku 2020. Obecné zásady EU v oblasti lidských práv týkající se zákazu diskriminace ve vnější činnosti přijaté Radou v roce 2019 obsahují koncepční a operativní pokyny pro orgány EU a členské státy pro boj proti rasismu a rasové diskriminaci¹⁰⁵. EU rovněž vybízí země procesu rozšíření, aby dodržovaly *acquis* EU v oblasti boje proti diskriminaci, rasismu a xenofobii. Roli v boji proti diskriminaci a rasismu hraje rovněž obchodní politika EU¹⁰⁶.

Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace je ústředním prvkem boje EU proti rasismu v rámci spolupráce a politického dialogu s partnerskými zeměmi a regionálními a mezinárodními organizacemi. Je pravděpodobné, že krize COVID-19 nerovnost dále prohloubí, zejména v oblasti zdraví, kdy jsou osoby menšinového rasového nebo etnického původu a uprchlíci zranitelnější vůči dopadům pandemie¹⁰⁷. Vysoká míra nerovnosti rovněž představuje překážku pro udržitelný rozvoj a dosažení Agendy 2030 a cílů udržitelného rozvoje.

Pokud jde o finanční podporu, jsou hodnoty boje proti rasismu, nediskriminace a rovnosti, ve všech jejích podobách, pevně zakotveny v evropském nástroji pro demokracii a lidská práva a jsou průřezovou prioritou¹⁰⁸ v jeho nástupci: nástroji pro sousedství a rozvojem a mezinárodní spolupráci,

Rostoucí nerovnost je celosvětovým jevem, a proto je stále důležitější budovat mezinárodní partnerství, aby se tyto problémy řešily společně a soudržně. Komise a vysoký představitel budou rozvíjením tohoto pevného rámce vnější činnosti usilovat o další posílení partnerství s klíčovými regionálními a bilaterálními partnery s cílem dosáhnout nového revitalizovaného přístupu k programu boje proti rasismu.

---

¹⁰² Zavedením horizontální základní podmínky týkající se účinného uplatňování a provádění Listiny základních práv EU.

¹⁰³ Členské státy, které připravují programy v rámci specifického cíle ESF+ na podporu sociálně-ekonomické integrace marginalizovaných komunit, jako jsou Romové, musí splnit všechny požadavky uvedené v příloze IV [návrhu Komise týkajícího se nařízení o společných ustanoveních na období 2021–2027](#), pokud jde o tematické základní podmínky pro národní strategické rámce pro Romy. Kromě specifického cíle ESF+ lze k integraci marginalizovaných komunit využít i několik dalších nástrojů financování EU.

¹⁰⁴ Viz https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_0.pdf

¹⁰⁵ Rada Evropské unie, 18. března 2019, dokumenty 6337/19 a 6338/19.

¹⁰⁶ Například všeobecný systém preferencí EU podporuje ratifikaci a provádění Úmluvy MOP o diskriminaci (C111) a Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace a dohody EU o volném obchodu rovněž podporují ratifikaci a provádění úmluvy MOP o diskriminaci (C111).

¹⁰⁷ Viz Organizace OSN pro výživu a zemědělství, [Řešení nerovnosti v dobách onemocnění COVID-19, 28. dubna 2020](#).

¹⁰⁸ Viz také „Přístup k rozvojové spolupráci EU založený na právech zahrnující všechna lidská práva“ (SWD(2014) 152 final).

Komise si stanovila tyto úkoly:

- coby výsledek společné práce s orgány členských států předložit hlavní zásady a prvky nezbytné k vypracování účinných národních akčních plánů proti rasismu do konce roku 2021,
- vydat první zprávu o provádění národních akčních plánů do konce roku 2023,
- zahájit každoroční vyhlašování evropského hlavního města (evropských hlavních měst) začleňování a rozmanitosti,
- uspořádat akci na vysoké úrovni věnovanou zohlednění rasového a etnického původu ve strategiích diverzity soukromých společností na jaře 2021,
- spolu s vysokým představitelem usilovat o další posílení partnerství s klíčovými regionálními a bilaterálními partnery s cílem dosáhnout nového revitalizovaného přístupu k programu boje proti rasismu.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- přijaly národní akční plány proti rasismu do konce roku 2022;
- zajistily, aby byli zástupci občanské společnosti a orgány pro rovné zacházení zapojeni do navrhování, provádění a hodnocení národních akčních plánů proti rasismu.

3.3 Pozitivní činnost ze strany EU: naslouchat a jednat

Pozitivní činnost může hrát důležitou úlohu při napravování neexistence skutečné rovnosti ve společnosti: formální rovnost sama o sobě nemusí řešit specifické potřeby určitých skupin lidí. Lze přijmout opatření k vyrovnání nevýhod, jimž jsou vystaveni osoby menšinového rasového nebo etnického původu. Právo EU nebrání členským státům v tom, aby přijaly zvláštní opatření, která zabrání znevýhodněním souvisejícím s diskriminací na základě rasy nebo etnického původu nebo je kompenzují, existuje-li ustanovení o ochraně.

Členské státy se rovněž vyzývají, aby určily způsoby, jak prosazovat povinnosti začleňovat hlediska rovnosti do každodenní činnosti **veřejných orgánů**. Právní povinnosti veřejného sektoru podporovat rovnost proaktivním a systematickým způsobem, rovněž označované jako **zákonné povinnosti v oblasti rovnosti**¹⁰⁹, staví rovnost do středobodu veřejného pořádku. Jsou důležité pro veřejné orgány jako tvůrce politik, poskytovatele služeb, zaměstnavatele i zadavatele zakázek na zboží a služby. Bylo prokázáno, že tyto povinnosti¹¹⁰ umožňují účinné a proaktivní přístupy k odstraňování diskriminace a podporování rovnosti. Komise bude i nadále usnadňovat sdílení osvědčených postupů při tvorbě právních předpisů a provádění zákonných povinností mezi členskými státy.

Inkluzivní demokracie

Před volbami do Evropského parlamentu v roce 2019 se zvýšilo povědomí o překážkách pro demokratickou účast a zastoupení skupin ohrožených marginalizací, jako jsou osoby

¹⁰⁹ Zákonné povinnosti zahrnují preventivní povinnosti, které vyžadují, aby organizace zavedly systémy a postupy pro předcházení diskriminaci, institucionální povinnosti, které vyžadují, aby organizace zavedly systémy a postupy na podporu rovnosti zaměstnanců a uživatelů služeb, a zohledňovací povinnosti, které vyžadují, aby veřejné orgány řádně zohledňovaly potřebu prosazovat rovnost při tvorbě právních předpisů, sestavování rozpočtu, regulaci a tvorbě politik.

¹¹⁰ Viz Crowley N., [Je zajištění větší rovnosti v Evropě právní povinností?](#)

menšinového rasového nebo etnického původu¹¹¹. Právní a administrativní problémy, překážky v přístupu a institucionální obtíže bránily nastolení inkluzivní demokracie. Zpráva o **volbách do Evropského parlamentu v roce 2019**¹¹² dospěla k závěru, že stále existuje prostor pro zlepšení. Komise oznámila svůj záměr spolupracovat s evropskými politickými stranami, Evropskou sítí pro spolupráci v oblasti voleb a občanskou společností s cílem zlepšit účast¹¹³, což bude součástí práce v rámci akčního plánu pro evropskou demokracii a nadcházející zprávy Komise o občanství EU. Jedná se rovněž o oblast, v níž by shromáždění údajů o demokratické účasti menšin bylo klíčovým pro určení rozsahu problému, a to při plném dodržení základních práv a požadavků na ochranu údajů¹¹⁴.

Nové struktury pro naslouchání a učení: stálý rámec pro výměnu

Ve svých politických směrech předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová zdůraznila, že „*můžeme být odlišného vyznání, náležet k různým menšinám, ale musíme si vzájemně naslouchat, učit se od sebe a svou rozmanitost přijmout.*“ Tvůrci politik v orgánech EU a členských státech se potřebují dostat do kontaktu s lidmi zažívajícími rasismus každý den a učit se z jejich zkušeností. Komise bude upřednostňovat naslouchání dotčeným osobám a bude tento akční plán provádět a sledovat za účasti osob, které jsou vystaveny rasismu a diskriminaci. Za tímto účelem **předpokládá pravidelné konzultace a dialog** s členskými státy, orgány pro rovné zacházení a zástupci na místní úrovni, jakož i s organizacemi občanské společnosti zastupujícími zájmy dotčených osob. Tento dialog se bude týkat nejen cílených opatření oznámených v tomto akčním plánu, ale bude rovněž ústředním prvkem úsilí o všeobecné zohlednění perspektiv osob menšinového rasového nebo etnického původu ve všech politikách EU.

Znamená to, že je nutné oslovit subjekty **občanské společnosti** na místní úrovni a více s nimi spolupracovat. Komise se bude pravidelně, nejméně však dvakrát ročně, setkávat s organizacemi občanské společnosti činnými v boji proti rasismu na evropské, vnitrostátní a místní úrovni, aby zhodnotila pokrok v boji proti rasismu. Tento dialog by měl zahrnovat také zástupce sítí diaspor, sociální partnery¹¹⁵, politické strany, podniky, poskytovatele vzdělávání a odborné přípravy, sociální pracovníky, zdravotnické pracovníky, akademickou obec, kulturní a sportovní organizace a mládežnické organizace. Měl by především umožnit, aby byli vyslyšeni aktéři z praxe, kteří mají bezprostřední odborné znalosti a zkušenosti pro vytyčení správné cesty vpřed.

---

¹¹¹ Viz https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-citizen_-_type_a_report_-_infographics_-_a4_full.pdf

¹¹² [Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019](#) (COM(2020) 252 final).

¹¹³ Komise uspořádá seminář o volbách za účelem výměny a podpory osvědčených postupů v oblasti inkluzivní demokracie s cílem vytvořit kandidátní listiny odrážející rozmanitost našich společností. Tento seminář je naplánován na rok 2022 a má sloužit jako podklad pro příští parlamentní volby do Evropského parlamentu v roce 2024.

¹¹⁴ Evropská síť pro spolupráci v oblasti voleb se sejde v září 2020, aby zahájila diskusi o lepším sběru údajů. Výsledek bude součástí zprávy o občanství EU pro rok 2020, která je plánována na čtvrté čtvrtletí roku 2020.

¹¹⁵ Komise a hospodářští a sociální partneři obnovili svůj závazek integrovat uprchlíky a migranty (společné prohlášení obnovující evropské partnerství pro integraci ze dne 7. září 2020) a zdůraznili konkrétní výzvy, jimž čelí migranti a uprchlíci v souvislosti s krizí COVID-19, zejména že riziko rostoucího rasismu a xenofobie může představovat další překážky pro jejich účast na trhu práce a ve společnosti obecně. Viz: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/european-partnership-integration_en

Pokud jde o **odborníky**, provádění akčního plánu by mělo představovat důležité téma stávajících skupin na vysoké úrovni¹¹⁶. Tyto skupiny budou představovat fóra pro diskusi, výměnu a posílenou koordinaci a spolupráci mezi vnitrostátními orgány, občanskou společností a orgány pro rovné zacházení.

Kromě toho Komise jmenuje **koordinátora pro boj proti rasismu**. Koordinátor bude v úzkém kontaktu s osobami menšinového rasového nebo etnického původu a bude komunikovat jejich problémy Komisi. Koordinátor bude spolupracovat s členskými státy, Evropským parlamentem, občanskou společností a akademickou obcí s cílem posílit politickou reakci v oblasti boje proti rasismu. Kromě toho koordinátor spojí síly s útvary Komise za účelem provádění politiky Komise v oblasti předcházení rasismu a boje proti němu.

Konference o budoucnosti Evropy nabídne občanům ze všech vrstev společnosti a z každého koutu Unie příležitost diskutovat o tom, co je pro ně důležité, včetně základních práv a hodnot EU, které představují pro Unii a její budoucnost ústřední otázku.

Boj proti rasismu v EU vyžaduje nejvyšší politickou pozornost. Komise uspořádá **summit proti rasismu** za účasti orgánů EU, členských států, občanské společnosti, orgánů pro rovné zacházení a organizací na místní úrovni. Summit se bude konat u příležitosti **Mezinárodního dne za odstranění rasové diskriminace** dne 21. března 2021 a tento den bude každoročně Komisí připomínán.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- posílit svůj dialog s členskými státy, orgány pro rovné zacházení, organizacemi občanské společnosti a zástupci na místní úrovni za účelem provádění tohoto akčního plánu,
- jmenovat koordinátora pro boj proti rasismu,
- uspořádat summit proti rasismu na jaře 2021.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- přijaly zvláštní opatření, která zabrání znevýhodněním souvisejícím s diskriminací na základě rasy nebo etnického původu nebo je kompenzují, existuje-li ustanovení o ochraně,
- určily způsoby, jak prosazovat povinnosti začleňovat hlediska rovnosti do každodenní činnosti veřejných orgánů.

4. Vlastní lidské zdroje EU

Evropská komise jako zaměstnavatel musí jít příkladem. Aby byla Komise moderní organizací, potřebuje mít pracovní sílu, která odráží pestrost celé naší společnosti.

V rámci mandátu této Komise budou zavedena nová opatření¹¹⁷ na podporu rozmanitosti a zajištění nediskriminačního a inkluzivního pracoviště pro všechny osoby bez ohledu na jejich

¹¹⁶ Zejména skupina na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a jiným formám nesnášenlivosti a skupina na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti.

¹¹⁷ Řada opatření již byla provedena v rámci sdělení Komise [Lepší pracoviště pro všechny: od rovných příležitostí k rozmanitosti a začlenění](#) (C(2017) 5300 final).

rasový či etnický původ nebo barvu pleti. Všechna tato opatření budou součástí širšího souboru opatření v rámci nadcházející **strategie v oblasti lidských zdrojů**, která bude definovat modernizaci Komise jako veřejné správy. V rámci Generálního ředitelství pro lidské zdroje a bezpečnost bude zřízen **Úřad pro rozmanitost a začleňování**, který bude dohlížet na rozvoj a provádění všech příslušných opatření. Úřad rovněž zajistí, že existuje jednotné kontaktní místo pro všechny odborníky a služby přispívající k podpoře rozmanitosti, rovnosti a začleňování napříč útvary Komise.

Údaje o rozmanitosti v souvislosti se zaměstnanci Komise budou poprvé shromážděny prostřednictvím specializovaného dobrovolného a anonymního průzkumu rozmanitosti a začleňování. Jeho výsledky připraví půdu pro politiky a opatření podložené fakty v rámci strategie pro lidské zdroje. Průzkum se bude týkat všech kategorií zaměstnanců a zaměří se na všechny možné důvody diskriminace, včetně údajů o rasovém a etnickém původu zaměstnanců, a to v plném souladu s pravidly pro ochranu údajů. Bude základem pro měření pokroku v budoucnosti. Podobné kroky by mohly podniknout i další orgány a instituce EU¹¹⁸.

Závazek podporovat rozmanitost se vztahuje na všechny úrovně organizace, tedy i na zaměstnance ze všech funkčních skupin a platových tříd. Postupy náboru a výběru zaměstnanců v orgánech EU jsou v tomto ohledu klíčové.

Ačkoli se **výběrové řízení** zakládá na zásluhách a řídí se politikou rovných příležitostí, je třeba mezi uchazeči podporovat větší rozmanitost. V příštích šesti měsících bude zavedena strategie pro cílenou komunikaci¹¹⁹. Do konce roku 2020 spustí Evropský úřad pro výběr personálu (EPSO) výzvu na podporu spolupráce s různými odbornými organizacemi a sdruženími zastupujícími menšiny a síť **partnerských organizací pro rozmanitost** zřízených za účelem získávání informací o pracovních příležitostech a výběrových řízeních. Tato síť bude mít rovněž zásadní význam pro lepší pochopení stávajících faktorů, které odrazují od toho, aby orgány EU byly vnímány jako potenciální zaměstnavatelé. Ve spolupráci s členskými státy bude vyvinut nástroj pro **sledování rovnosti a rozmanitosti** s cílem určit možné nedostatky, pokud jde o žadatele, možné překážky a způsoby, jak je řešit.

V zájmu dalšího posílení předcházení jakékoli možné diskriminaci v **procesu náboru** se odborníci v oblasti lidských zdrojů zúčastní **povinného školení o nevědomé předpojatosti** a budou se dále specializovat na techniky vyhledávání potenciálních uchazečů a vedení pohovorů. Dalším podpůrným krokem bude **prověření rovnosti a rozmanitosti** přijímacích procesů, postupů a nástrojů s cílem určit jakékoli potenciální riziko předpojatosti nebo diskriminace a nezbytná nápravná opatření. Komise je pevně odhodlána přijmout veškerá vhodná opatření k zajištění účinné nápravy problémů zjištěných při prověřování rovnosti a rozmanitosti.

Závazek Komise týkající se rozmanitosti se vztahuje i na **program stáží „Blue Book“ Komise**¹²⁰. Komise prověří rovnost a rozmanitost u celého programu s cílem předložit **v roce 2021 strategii** se specifickými cíli, pokud jde o zastoupení žadatelů z řad osob menšinového rasového nebo etnického původu. Tyto cíle se budou vztahovat na výzvy k podávání přihlášek, které mají být vyhlášeny v roce 2022.

¹¹⁸ Evropská služba pro vnější činnost již vyjádřila svůj záměr připojit se k tomuto specializovanému průzkumu.

¹¹⁹ To bude zahrnovat využití studentských ambasadorů profesní dráhy v EU a programu „Zpátky do školy / na univerzity“ při podpoře kariérního postupu v EU u studentů menšinového etnického nebo rasového původu. Do konce roku 2020 se bude konat specializovaný seminář v oblasti rozmanitosti, který svede dohromady 185 ambasadorů profesní dráhy v EU ze 140 univerzit v celé Evropě.

¹²⁰ Rozhodnutí Komise C(2005) 458.

Přijetí dalších opatření ke zvýšení rozmanitosti, pokud jde o zaměstnance Komise, by se však minulo účinkem, pokud by samotné pracoviště nebylo plně inkluzivní. Komise zavede další opatření zaměřená na kulturu inkluzivnosti. Bude zdůrazněna klíčová úloha vyšších a středních vedoucích pracovníků, mimo jiné tím, že se závazek dodržovat **chartu Komise pro diverzitu a začlenění**¹²¹ stane nedílnou součástí náplně povinností vedoucích pracovníků každého útvaru. Všem zaměstnancům bude nabídnuto pravidelné školení o nevědomé předpojatosti, a to i ve vztahu k rasovému a etnickému původu, včetně prolínání s jinými důvody diskriminace. Zvláštní **interní komunikační kampaň** bude zahrnovat všechny aspekty rozmanitosti a začleňování, včetně rasového a etnického původu. V rámci činností EU budou organizovány zvláštní akce na zvyšování povědomí zaměstnanců, jako jsou akce nebo články, s cílem připomenout klíčové památné dny související s rasismem. V roce 2021 bude mít tato akce podobu semináře na téma „Prolomení ticha u rasové a etnické rozmanitosti“ s osobními příběhy vedoucích pracovníků a zaměstnanců různého rasového nebo etnického původu.

Souběžně s preventivními opatřeními budou i nadále důsledně prošetřovány případy diskriminace, nerovnosti nebo nesnášenlivosti během přijímacího řízení nebo na pracovišti. To znamená, že žadatelé a zaměstnanci by se neměli bát nahlašovat jakékoliv možné **nekalé, diskriminační nebo nepřátelské praktiky**. Politický rámec Komise v oblasti obtěžování je předmětem přezkumu a stane se rámcem pro řešení všech forem nevhodného chování na pracovišti, včetně chování motivovaného rasovou diskriminací.

Komise **porovná všechna svá opatření** na podporu rozmanitosti a začlenění s opatřeními ostatních orgánů veřejné správy, mezinárodních organizací a soukromých společností a naváže pravidelný dialog s ostatními orgány EU. Prioritní pozornost bude věnována opatřením specifickým pro žadatele a zaměstnance menšinového rasového nebo etnického původu.

Komise posoudí účinnost opatření přijatých za účelem posílení rasové a etnické rozmanitosti svých zaměstnanců do roku 2023.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- jít příkladem jako instituce a podniknout kroky k výraznému zlepšení reprezentativnosti zaměstnanců Komise prostřednictvím opatření zaměřených na nábor a výběr,
- vyzvat ostatní orgány EU, aby přijaly opatření v souladu s opatřeními tohoto akčního plánu s cílem podpořit rozmanitost a začlenění na svém pracovišti.

5. Závěr

Rasismus zasahuje středobod hodnot EU. Zintenzivnění boje proti rasismu v EU je sdílenou odpovědností a vyžaduje společné, rozhodné a trvalé úsilí. Orgány EU, členské státy a agentury EU musí v partnerství s organizacemi občanské společnosti, sociálními partnery a soukromým sektorem pracovat na tom, aby bylo dosaženo konkrétního pokroku při eliminaci tohoto prokletí z naší společnosti.

Komise vyzývá všechny dotčené aktéry a zúčastněné strany, aby se zapojili do otevřeného, upřímného a trvalého dialogu s cílem přispět k dalšímu rozvoji a provádění politik boje proti

¹²¹ Viz sdělení Komise COM(2017) 5300.

rasismu. V rámci tohoto dialogu musí orgány EU a členské státy zaujmout nový přístup k tomu, jak zapojit občanskou společnost, a zajistit, aby byly vyslyšeny hlasy osob menšinového rasového nebo etnického původu.

Provádění opatření zde uvedených bude monitorováno, bude vykazován pokrok a v případě potřeby se opatření přizpůsobí. Komise vyzývá Evropský parlament, aby pravidelně projednával a podporoval provádění akčního plánu, a Radu, aby přijala závěry k opatřením členských států v oblasti předcházení rasismu a boje proti němu. Komise vyzývá členské státy, aby přijaly své národní akční plány do konce roku 2022 a aby na podporu osob postižených rasismem a diskriminací v maximální možné míře využívaly všechny nástroje, které mají k dispozici, zejména možnosti, jež nabízejí programy financování v rámci víceletého finančního rámce a programu „Next Generation EU“. Společným úsilím učiníme EU bez rasismu realitou.